הגירה (אנטי)שמית: שינוי שמות יהודים נוסח אמריקה

שלום ברונשטיין

על פי רוב קל מאוד לשנות שם משפחה בארצות הברית: לצורך כך יש לעמוד בפני שופט זוטר בבית משפט אזורי מקומי, להגיש בקשה רשמית, והשופט מחליט אם לקבל את הבקשה או לא. הדעה הרווחת, שעל פיה מהגרים ממזרח אירופה קיבלו שמות חדשים מיד כשירדו מהאניות ב״אליס איילנד״ (Ellis Island), היא בעצם רק סיפור ותו לא. אף על פי כן, בקרב האוכלוסייה הלא־יהודית באמריקה מקובל היה הביטוי ״טבילות אליס איילנד״ (Ellis Island Baptisms). מתברר שאין כל אמת בסיפורים על אודות הפקיד המקומי שלא קלט נכון את שמות המהגרים, רשם מה שחשב ששמע, והתוצאה הייתה שם אחר, חדש או סתם משובש. השמות כולם היו רשומים בדייקנות ברשימות הנוסעים. האפשרות לשנות את שם המשפחה ניתנה עם הגשת ״ניירות ראשונים״ (first papers) – הצעד הראשון בקבלת אזרחות אמריקנית.

שתי סיבות עיקריות הביאו לשינוי שמות המשפחה מצד המהגרים היהודים שהגיעו לארצות הברית לפני כמאה שנה. היו משפחות שרצו בפשטות להתבולל. ראו בשם המשפחה היהודי מכשול שיש לטשטשו או להסתירו לצמיתות. רוב המהגרים שינו את שמם עשו זאת פשוט כדי להקל על האמריקנים שלא הכירו היטב את האותיות הסלאביות ממזרח אירופה: כך שונה Goldsztejn ל־Goldstein, Szulc ל־Shultz ו־Zalczman ל־Saltzman. היו כאלו שפשוט קיצרו את שמם, וכך הפך Katznellenbogen ל־Katz, ל־Katznel או ל־Bogen.

ההיסטוריון לי פרידמן (1871-1957), במאמר מרתק על שמות משפחה של יהודים אמריקנים, מביא כמה מקרים יוצאי דופן של שינוי שמות משפחה. לצורך המחקר, עבר פרידמן על הפרוטוקולים של כמה בתי משפט אזוריים בכמה מדינות.

בעיר פילדלפיה, למשל, הגיש יהודי ששמו Kabotchnick בקשה לקצר את שמו ל־Cabot. ואולם, באופן מפתיע, עורכי הדין של משפחת Cabot, מן המשפחות הוותיקות והמיוחסות ביותר בבוסטון, הגישו ערר. באותה עיר עררו גם עורכי הדין של משפחת Biddle מפילדלפיה, על בקשת בעל בית מרזח יהודי ששמו אברהם Bitle לשנות את איות שמו ל־Biddle. ואולם, שני השופטים דחו את ההתנגדות. אחד השופטים כתב בפסק דינו שאין למשפחת Biddle בעלות ייחודית על השם כי שם משפחה אינו רכוש פרטי. בבית משפט בניו יורק הוגש ערר מטעם משפחת Ferris, נגד בקשת יהודי ששמו פינקלשטיין לשנות שמו ל־Ferris. ובבוסטון עררה חברה גדולה של מספקי בשר ששמה Libby, Libby and Mcneil נגד קצב יהודי ובנו, שביקשו לשנות את שמם מ־Lipsky ל־Libby. זאת בטענה לתחרות לא הוגנת. גם את הטענות הללו דחו השופטים.

מעניין במיוחד הוא פסק הדין של השופט אהרון ג׳. לוי בניו יורק ב־1928, שבה יהודי ששמו לוי ביקש לשנות את שמו בטענה ששם המשפחה שלו, לוי, מונע ממנו כל התקדמות ממצבו האומלל, וכי בשל כך אין הוא יכול למצוא עבודה. השופט לוי כתב בפסק הדין כי ״ליהודים התכונות של יושר ואומץ כדי להתגבר על אפליה גזענית אבל יש כאלו שמעדיפים להימלט ולברוח. ניתן לו לשנות את שמו, ובטוח שהוא אינו יודע שלפי התנ״ך שבט לוי לא עבד את עגל הזהב״.

במשפט דומה, יהודי ששמו שמואל כהן ביקש לשנות את שם המשפחה שלו ל־Conason, בטענה שהשם כהן הוא ״לא־אמריקני״ (un-American) ומונע ממנו להתקבל לאוניברסיטה יוקרתית בניו־אינגלנד. השופט אמנם התיר לשנות את השם, אך לא קיבל את הטענה שהשם הוא ״un-American״. השמיט מילים אלו מבקשתו.

לעיון נוסף:
L. Friedman, Pilgrims in a New Land, Philadelphia 1948